ပှၤလၢအိၵ်ဒီးတၢ် ဂုၤထီၵ်ပသီထီၵ် တၢ် တဆှိၵ်သးမးတဖၵ်အဂီၢ် ဝဲၤဒၢး (OPWDD) ဒီး တၢ် ဂုၤထီၵ်ပသီထီၵ် တၢ် တဆှိၵ်သးမးတဖၵ် (DD)

တၢ်ဂုၤထီၵ်ပသီထီၵ် တၢ်တဆှိၵ်သးမးတဖၵ် (developmental disabilities, DD) နှၵ်မှၢ်ဝဲ တၢ်အိၵ်သးတကရူၢ် လၢအကဲထီၵ်သးခီဖျိ တၢ်ဟးဂူ်ဟးဂီၤ လၢနီၢ်ခိ, တၢ်မၤလိ, ကျိၵ်, မှတမှၢ် သကဲာ်ပဝး လီၢ်ကဝီၤတဖၵ်အပူၤ နှၵ်လီၤ. လၢ U.S. အပူၤ ဖိသၵ်ဃုဂၤအကျါ ဖိသၵ်တဂၤဃၵ်ဃၵ်နှၵ် အိၵ်ဒီး တၢ်ဂုၤထီၵ်ပသီထီၵ် တၢ်တဆှိၵ်သးမးတဖၵ် မှတမှၢ် တၢ်ဂုၤထီၵ်ပသီထီၵ် တၢ်စဲၤခံအဂၤတဖၵ် တခါ မှတမှၢ် အါနှၢ်တၢ်တခါလီၤ. ဖဲထိၵ်သတြီၤဒီး တၢ်အိၵ်သး မှတမှၢ် တၢ်တဆှိၵ်သးမး အဂၤတဖၵ်အခါ တၢ်အံၤဒုးကဲထီၵ် တၢ်ဂှၢ်ကီ လၢတၢ်မၤလိမၤဒိး ဒီး တၢ်ဒိၵ်ထီၵ်အပူၤ လၢပှၤတဂၤစုာ်စုာ်အဂီၢ် သှဝဲနှၵ်လီၤ.

လၢကကြားဝဲဘၵ်ဝဲဒီး တၢ်တိစၢၤမၤစၢၤတဖၵ် ခီဖျိ OPWDD:

- တၢ်တၤတၢ်ဒိၵ်ဒိၵ်မုၢ်မုၢ် လၢအတြီဃာ် အတၢ်သှတၢ်ဘၵ် လၢကဟူးဂဲၤလဲၤကှၤဖံးမၤတၢ်, မှၢ်ထိၵ်သတြီၤဒီး ပှၤကဒဲကဒဲလၢတအိၵ်ဒီးတၢ်တဆှိၵ်သးမးတဖၵ်.
- ကဲထီၵ်ဝဲ ပှၤတဆှိၵ်သးမး တချုးသးနံၵ် 22 နံၵ် ခီဖျိ တၢ်ဃုထံၵ်နှၢ်တၢ်ဆါ ဘၵ်ဃး-
    - တၢ်ကူၵ်သှဖးဘၵ်ဂှၢ်ဝီ တၢ်တဆှိၵ်သးမး (Intellectual Disability)
    - ခိၵ်နူာ်ထူၵ်ပျၢ်သံတၢ်ဆါ (Cerebral Palsy)
    - ထိးပျုၢ်တၢ်ဆါ (Epilepsy)
    - အီၵ်တံးစၢ်တၢ်ဆါ (Autism)
    - ခိၵ်နူာ်ဒီးနၢ်ဘိပီညါ တၢ်တဘၵ်လီၢ်ဘၵ်စး စၢၤသွဲၵ်လီၤစၢၤတၢ်ဆါ (Familial Dysautonomia)
    - ဖြှၵ်ဒၢၵ်ဝှလ်လံၵ်တၢ်ဆါ (Pradar Willi)
    - ဖိသၵ်လၢဒၢလီၢ်ပူၤ အဲၵ်လ်ကိၵ်ဟီတၢ်ဆါပနီၵ်ဖှိၵ် (Fetal Alcohol Spectrum Disorder)
    - နၢ်ဘိပီညါဂှၢ်ဝီတၢ်ဟးဂူ်ဟးဂီၤ
    - တၢ်အိၵ်သးအဂုၤအဂၤတခါလၢ်လၢ် လၢဒုးကဲထီၵ် တၢ်ဟးဂူ်ဟးဂီၤ လၢထီရီၤတၢ်သူၵ်ဆးသးဆး တၢ်သှဖံးသှမၤတၢ်အပူၤ မှတမှၢ် သကဲာ်ပဝးမၤဘၵ်ဘျိးဘၵ်ဒါကှၤတၢ်အပူၤ.

ဖိသၵ်တဖၵ် စးထီၵ်လၢအိၵ်ဖျဲၵ် ပၢၢ်တုၤဆူ သးနံၵ် နွံ (7) နံၵ်

- တလိၵ်ဝဲ တၢ်ဃုထံၵ်သှၵ်ညါတၢ်ဆါ လီၤလီၤဆီဆီ နီတမံၤဘၵ်.
- လိၵ်ဝဲ 12-လါ တၢ်စဲၤခံ လၢတၢ်သှဖံးသှမၤတၢ် လီၢ်ကဝီၤ တခါအပူၤ မှတမှၢ် အါနှၢ်တခါအပူၤ-
    - နီၢ်ခိဂှၢ်ဝီ, တၢ်သှၵ်ညါနၢ်ပၢၢ်မၤလိတၢ်, ကျိၵ်တၢ်စံးတၢ်ကတိၤ, တၢ်ဘၵ်ထွဲရှလှိ်သး ဒီး တၢ်သှမၤဘၵ်လိာ်ဖိးဒှတၢ် အတၢ်ဂုၤထီၵ်ပသီထီၵ်.
    - 33% တၢ်စဲၤခံ လၢတၢ်သှဖံးသှမၤတၢ် လီၢ်ကဝီၤတခါအပူၤ မှတမှၢ် 25% တၢ်စဲၤခံ လၢတၢ်သှဖံးသှမၤတၢ် လီၢ်ကဝီၤခံခါအပူၤ. အဒိ, ဖိသၵ်တဂၤ ကအိၵ်ဒီး တၢ်စဲၤခံဖျိဖျိဖျါဖျါတဖၵ် လၢ တၢ်စံးတၢ်ကတိၤ ဒီး ယုၢ်ညၵ်ထူၵ်ပျၢ်ဖိတၢ်သှတၢ်ဘၵ် တၢ်ဂုၤထီၵ်ပသီထီၵ် အပူၤနှၵ်လီၤ.
    - တၢ်မၤကွၢ်အမးတဖၵ် လၢအတုၤထီၵ်ဘးဒီး နီၵ်ထိၵ်တၢ်ဟ်ပနီၵ်လီၤလီၤဆီဆီတမံၤ (ပတီၢ်မုၢ် တၢ်လီၤဆီလိာ်သး 2 ခါ လၢအအိၵ်လၢနီၵ်ထိၵ်ဃူအဖီလာ် လၢတၢ်သှဖံးသှမၤတၢ်လီၢ်ကဝီၤတခါအပူၤ မှတမှၢ် ပတီၢ်မုၢ်တၢ်လီၤဆီလိာ်သး 1.5 မး လၢအအိၵ်လၢနီၵ်ထိၵ်ဃူအဖီလာ် လၢတၢ်သှဖံးသှမၤတၢ်လီၢ်ကဝီၤခံခါအပူၤ).
    - တၢ်ကခံကွၢ်စီၤကွၢ်ကဒါကှၤအီၤ လၢတၢ်ကြားတၢ်ဘၵ်အဂီၢ် ဖဲသးနံၵ် နွံ (7) နံၵ်အခါ.

မှၢ်နသှၵ်ညါဧါ?

- လၢအမဲရကၤထံကီၢ်စၢဖှိၵ်အပူၤ ပှၤအါနှၢ်ဒံး 6 ကကွဲၢ်နှၵ် အိၵ်ဒီး တၢ်ဂုၤထီၵ်ပသီထီၵ် တၢ်တဆှိၵ်သးမးတဖၵ်လီၤ.
- တၢ်ဂုၤထီၵ်ပသီထီၵ် တၢ်တဆှိၵ်သးမးတဖၵ်နှၵ် တဒ်သိးလိာ်သးဒီး "တၢ်ဂုၤထီၵ်ပသီထီၵ် တၢ်စဲၤခံတဖၵ်" ဘၵ်. တၢ်ဂုၤထီၵ်ပသီထီၵ် တၢ်စဲၤခံတဖၵ်နှၵ် ဟဲအိၵ်ဖျါထီၵ်အသးဒ် တၢ်စဲၤခံ လၢတၢ်ဒိၵ်ထီၵ် မှတမှၢ် တၢ်သှတၢ်ဘၵ် လီၢ်ကဝီၤ တခါ မှတမှၢ် အါနှၢ်တခါအပူၤ နှၵ်လီၤ.
- နှူယီးကီၢ်စဲၵ် တၢ်အိၵ်ဆူၵ်အိၵ်ချှဝဲၤကျိၤ ပှၤလၢအိၵ်ဒီးတၢ်ဂုၤထီၵ်ပသီထီၵ် တၢ်တဆှိၵ်သးမးတဖၵ်အဂီၢ်ဝဲၤဒၢး (OPWDD) နှၵ် အိၵ်ဒီးအမူအဒါ လၢကဒုးဘၵ်လိာ်ဖိးဒှ တၢ်တိစၢၤမၤစၢၤတဖၵ် လၢပှၤနှူယီးဖိ အါနှၢ်ဒံး 126,000 ဂၤ လၢအိၵ်ဒီးတၢ်တဆှိၵ်သးမးတဖၵ်အဂီၢ်, ဟ်ဃုာ်ဒီး တၢ်သူၵ်ဆးသးဆး တၢ်တဆှိၵ်သးမး, အီၵ်တံးစၢ်တၢ်ဆါ, ခိၵ်နူာ်ထူၵ်ပျၢ်သံတၢ်ဆါ, ထိးပျုၢ်တၢ်ဆါ, ခိၵ်နူာ်ဒီးနၢ်ဘိပီညါ တၢ်တဘၵ်လီၢ်ဘၵ်စး စၢၤသွဲၵ်လီၤစၢၤတၢ်ဆါ ဒီး နၢ်ဘိပီညါဂှၢ်ဝီတၢ်ဟးဂူ်ဟးဂီၤ (တၢ်ဘၵ်ဒိဘၵ်ထံး, နီၢ်ခိကှၢ်ဂီၤတဘၵ်လိာ်ဘၵ်စး, မှတမှၢ် တၢ်ဆူးတၢ်ဆါ လၢဘၵ်ထွဲဒီး လီၢ်ခၢၵ်သး ခိၵ်နူာ်ဒီးနၢ်ဘိပီညါ တၢ်တဘၵ်လီၢ်ဘၵ်စးတၢ်ဆါ) နှၵ်လီၤ.

PARENT NETWORK OF WESTERN NEW YORK

www.parentnetworkwny.org
info@parentnetworkwny.org
716.332.4170

လိာ်တီလိာ်မီအံၤ အတၢ်ဂှၢ်တၢ်ကျိၤတဖၵ်နှၵ် ဘၵ်တၢ်ဒုးအိၵ်ထီၵ်အီၤ လၢအမဲရကၤကူၵ်သှဝဲၤကျိၤ အစှဟှၵ်ယုၤတမံၤအပူၤ နှၵ်လီၤ #H325160003. သနာ်ကှ, တၢ်ဂှၢ်တၢ်ကျိၤတဖၵ်အံၤ တမှၢ်ဝဲတၢ်နီၢ်နီၢ်လၢ အဒုးနဲၵ်ဖျါထီၵ် အမဲရကၤကူၵ်သှဝဲၤကျိၤ အသနူဘၵ်, ဒီး နတကြားဆိကမိၵ်အီၤဒ်အမှၢ် ကီၢ်စၢဖှိၵ်ပဒိၵ် အတၢ်ဆဲးလီၤဆီၵ်ထွဲမံၤဘၵ်. တၢ်တိာ်ကျဲၤ ပှၤဘၵ်မူဘၵ်ဒါ Carmen Sanchez.

ပှ၊လ၊အိဉ်ဒီးတၢ်ဂု၊ထီဉ်ပသီထီဉ် တၢ်တဆှိဉ်သးမးတဖဉ်အဂီၢ်ဝဲ၊ဒ၊း (OPWDD) ဒီး တၢ်ဂ့၊ထီဉ်ပသီထီဉ် တၢ်တဆှိဉ်သးမးတဖဉ် (DD)

OPWDD တၢ်တိစ၊၊မ၊စ၊၊တဖဉ်

Front Door

လ၊တၢ်အံးထွဲကွၢ်ထွဲ ဖိသဉ် မ့တမ့ၢ် ပှ၊ဒိဉ်တုာ်ခိဉ်ပှဲ၊ လ၊အိဉ်ဒီးတၢ်တဆှိဉ်သးမးတဂ၊အပူ၊, ဒ်သိးကတု၊အိဉ်ဒိးနှ့ၢ်ဘဉ် တၢ်တိစ၊၊မ၊စ၊၊တဖဉ် ဒီး တၢ်မ၊စ၊၊လ၊ နှူယီးကီၢ်စဲဉ်အအိဉ်အဂီၢ် အလီၢ်အိဉ်လ၊ နကတု၊အိဉ်ဒိးနှ့ၢ် "Front Door" နှ့ဉ်လီ၊. လ၊ပှ၊လ၊အယုထံဉ် တၢ်တိစ၊၊မ၊စ၊၊တဖဉ် လ၊ပှ၊လ၊အိဉ်ဒီး တၢ်သူဉ်ဆးသးဆးဂ့ၢ်ဝီ မ့တမ့ၢ် တၢ်ဂု၊ထီဉ်ပသီထီဉ် တၢ်တဆှိဉ်သးမးတဂ၊အဂီၢ် Front Door နှ့ဉ်မ့ၢ်ဝဲ နှူယီးကီၢ်စဲဉ် တၢ်ဆဲးလီ၊မံ၊အလီၢ်ခ၊ဉ်သး နှ့ဉ်လီ၊.

တၢ်ဒုးဘဉ်လိာ်ဖိးဒ့ တၢ်အံးထွဲကွၢ်ထွဲ တၢ်ကရ၊ကရိတဖဉ် (CCO's)

တၢ်ဒုးဘဉ်လိာ်ဖိးဒ့ တၢ်အံးထွဲကွၢ်ထွဲ တၢ်ကရ၊ကရိတဖဉ် (Care Coordination Organizations, CCO's) ကဒုးဘဉ်လိာ်ဖိးဒ့ ဟံဉ်ပူ၊ဒီးပှ၊တဝ၊ပူ၊ တၢ်တိစ၊၊မ၊စ၊၊တဖဉ် လ၊ပှ၊လ၊အိဉ်ဒီး တၢ်တဆှိဉ်သးမးတဖဉ်အဂီၢ်, လ၊နှ့ဉ်အမဲာ်ညါ တၢ်အိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ့ ဒီး တၢ်အိဉ်မုာ်ဆိးပ၊၊ တၢ်တိစ၊၊မ၊စ၊၊တဖဉ်လီ၊.

တၢ်ဆီဉ်ထွဲမ၊စ၊၊

တၢ်ဆီဉ်ထွဲမ၊စ၊၊တဖဉ် ဘဉ်သ့ဉ်သ့ဉ်ကအိဉ်ဝဲ လ၊ ပှ၊လ၊တၢ်ထံဉ်နှ့ၢ်အီ၊ လ၊အကြ၊းဝဲဘဉ်ဝဲဒီး တၢ်တိစ၊၊မ၊စ၊၊ ဟဲခီဖျိအသးလ၊ OPWDD တဖဉ် အဂီၢ်နှ့ဉ်လီ၊. တၢ်တိစ၊၊မ၊စ၊၊တဖဉ်အံ၊ တၢ်တ့ဒုးအိဉ်ထီဉ်အီ၊ လ၊ကမ၊စ၊၊ ပှ၊လ၊အိဉ်ဒီး တၢ်ဂု၊ထီဉ်ပသီထီဉ် တၢ်တဆှိဉ်သးမးတဖဉ် ဒ်သိးကအိဉ်မူဘဉ်အတၢ်အိဉ်မူ, မ၊လိအါထီဉ်ဘဉ်တၢ်အသီတဖဉ်, ဒိးနှ့ၢ်ဘဉ်တၢ်ဖံးတၢ်မ၊, ဒီး နုာ်လီ၊ဟ်ယုာ်ဘဉ်လ၊ တၢ်ဟးကသုဉ်မ၊ဖှံသး တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲ၊တဖဉ်အပူ၊ နှ့ဉ်လီ၊.

မိၢ်ပၢ်ကရ၊ဘျုးစဲ WNY အဟံဉ်ဖိယီဖိတၢ်ဆီဉ်ထွဲမ၊စ၊၊ တၢ်ရဲဉ်တၢ်ကျဲ၊တဖဉ်

- တၢ်ကြ၊းတၢ်ဘဉ်
- ဟံဉ်ဖိယီဖိ သကဲာ်ပဝး တၢ်ဆီဉ်ထွဲမ၊စ၊၊
- ဟံဉ်ဖိယီဖိ တၢ်ဆီဉ်ထွဲမ၊စ၊၊ ဒီး တၢ်တိစ၊၊တဲစ၊၊တၢ် အတၢ်ရဲဉ်တၢ်ကျဲ၊
- မိၢ်ပၢ် တၢ်ကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သ့ တၢ်အိဉ်ဖှိဉ်တဲသကိးတၢ်တဖဉ်

အါနှ့ၢ်အနှ့ဉ်
နမ၊လိသ့ဉ်ညါဘဉ်

- Life Plan နှ့ဉ်မ့ၢ်ဝဲ နိၢ်တဂ၊အဖီခိဉ်တၢ်အံးထွဲကွၢ်ထွဲ တၢ်တိာ်ကျဲ၊ အလ၊အပှဲ၊တခါ လ၊ကြ၊းမ၊လ၊ပှဲ၊ တၢ်တိစ၊၊မ၊စ၊၊အတၢ်လိဉ်ဘဉ်ခဲလာ်နှ့ဉ် လီ၊. တၢ်နှ့ဉ်တၢ်သမံသမိးကွၢ်ကဒါက့၊အီ၊ တဘျီဘဉ်တဘျီ *(အစှ၊ကတၢၢ်တနှံဉ်ခံဘျီ)* ဒီး တၢ်ဘှီဂ့၊မ၊သီထီဉ်အီ၊ ဒ်အလီၢ်အိဉ်အသိး သနှ့၊ထီဉ်သးလ၊ ပှ၊တဂ၊အံ၊ အသးသမူတၢ်ပညိဉ်ဖီတ၊ဉ်တဖဉ် ဒီး တၢ်လိဉ်ဘဉ်လ၊အဆီတလဲအသးတဖဉ် အဖီခိဉ်နှ့ဉ်လီ၊.

- ပှ၊လ၊အိဉ်ဒီး တၢ်ဂု၊ထီဉ်ပသီထီဉ်တၢ်တဆှိဉ်သးမးတဖဉ် ဒိးနှ့ၢ်ဘဉ်ဝဲ တၢ်ဘျုးတၢ်ဖှိဉ် လ၊ကတီၢ်ယံာ်ကိးမံ၊ကိးကပ၊တၢ်တိစ၊၊မ၊စ၊၊တဖဉ်အပူ၊ နှ့ဉ်လီ၊. တၢ်တိစ၊၊မ၊စ၊၊တဖဉ်အံ၊ မ၊စ၊၊ဝဲ ပှ၊လ၊အိဉ်ဒီးတၢ်တဆှိဉ်သးမးတဖဉ် ဒ်သိးမ၊တၢ်ကသ့ကနှ့ၢ် လ၊အနိၢ်ကစၢ်ဒဉ်ဝဲ အါနှ့ၢ်အနှ့ဉ်လီ၊.

တၢ်ကွၢ်သယဲ၊တဖဉ် ဒီး တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိ၊နှ့ဉ် ဘဉ်တၢ်သုးကျဲ၊ဟ့ဉ်လီ၊အီ၊လ၊-
-www.opwdd.ny.gov
-cdc.gov/features/dsdev_disabilities
-ici.umn.edu
လ၊တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိ၊ဆူညါအဂီၢ် လဲ၊ဆူ parentnetworkwny.org တက့ၢ်.

PARENT NETWORK OF WESTERN NEW YORK

www.parentnetworkwny.org
info@parentnetworkwny.org
716.332.4170

လံာ်တီလံာ်မီအံ၊ အတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိ၊တဖဉ်နှ့ဉ် ဘဉ်တၢ်ဒုးအိဉ်ထီဉ်အီ၊ လ၊အမဲရက၊ကူဉ်သ့ဝဲ၊ကျိ၊ အစ့ဟ့ဉ်ယု၊တမံ၊အပူ၊ နှ့ဉ်လီ၊ #H325160003. သနှ်ကှ့, တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိ၊တဖဉ်အံ၊ တမ့ၢ်ဝဲတၢ်နီၢ်နိၢ်လ၊ အဒုးနဲဉ်ဖျါထီဉ် အမဲရက၊ကူဉ်သ့ဝဲ၊ကျိ၊ အသနူဘဉ်, ဒီး နတကြ၊းဆိကမိဉ်အီ၊ဒ်အမ့ၢ် ကီၢ်စ၊ဖှိဉ်ပဒိဉ် အတၢ်ဆဲးလီ၊ဆီဉ်ထွဲမံ၊ဘဉ်. တၢ်တိာ်ကျဲ၊ ပှ၊ဘဉ်မူဘဉ်ဒါ Carmen Sanchez.